

Dil Yaresi

“Uzlaşan dilden,
yozlaşan dile”



Dilimiz kimliğimizdir.

Dil Yaresi

“Okulumuz Güngören İTO Kız Anadolu İmam Hatip Lisesinin yapımında maddi ve manevi desteğini esirgemeyen merhum **İbrahim ÇAĞLAR Beyefendi**’nin aziz hatırasına...”

İMTİYAZ SAHİBİ

Ahmet Koç

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Seyitahmet Kılıç

EDİTÖR

Tuğba Nalbant

YAZARLAR

Emine Beyza Kahraman

Elif Beyza Menevşe

Sümeyye Şahinkaya

Vildan Kaya

Sevde Karakuş

Rüveyda Hafsa Şahin

Ravza Gür

Asude Zeynep Erbay

Zeynep Ebrar Nazlı

Şevval Genç

Sena Erdemir

Seyitahmet Kılıç

ÇİZERLER

Sümeyye Şahinkaya

Yasemin Atlam

Firuze Efe

TASARIM

Elif Beyza Menevşe

Ayşenur Deveci

ADRES

Gençosman mah. Ensar cad. no
3 Güngören/İstanbul

ARALIK 2017

3-4 MUKADDİME

8 DİL MUHASARASI

12-13 MELÂL ...

19 YOZLAŞMA!

20 İMPARATORLUK DİLİ

25-26 BAYIM

“*Dilimizi iyi kullanmalıyız. O sizi mutluluğa götürdüğü gibi felakete de götürebilir.*”

Hz. Ali

MUKADDİME

Dil, bir toplumun en önemli yapı taşı.Kültürün taşıyıcısı.Geçmiş ile bugünün,kuşakları ve dönemleri bağlayan en büyük köprü.Fakat bu köprü elden geçirilip tamir edilmezse yıkılacak hem de büyük bir gürültüyle bu toplumun üzerine.

Dil kirliliği,hava,su,çevre kirliliğine hatta ve hatta ahlak kirliliğine benzemez.Dil kirlendi mi düşünce de kirlenmektedir.Dil kirliliği toplum kirliliğiyle özdeştir.Dil,kültüre ve düşünceye can ve ruh verir.Düşüncenin de kültürün de enerjisi dildir.Dil düşünceye ,ifadeye,anlaşmaya biçim kazandırır .Dillerini koruyamayan toplumların kimlik bunalımına düştükleri tarihi bir olgudur.

Günümüzde şahit olduğumuz bir sıkıntı daha var. Hep duyarız:“**Ben öyle demek istemedim aslında.**”, “**Yanlış anlaşıldım.**” ya da “**Kendimi anlatamıyorum.**”, “**Duygularımı, düşüncelerimi tam olarak ifade edemiyorum .**” vs. İyi de neden,sana kim engel oluyor ? Doğru anlat öyleyse,doğru kelimeleri bul ve kendini ifade et.Lafın tam burasında Namık Kemal’in bir sözü geliyor aklıma “**Bir insanın zekası bildiği kelime sayısıyla orantılıdır.İnsanlar kelimelerle düşünür, kelimelerle konuşur,kelimelerle anlaşılır.**”Teşhis net ancak sorun

“Dil düşüncenin aracıdır. Dilsiz düşünülemez.”

Nurullah Ataç

Dil meseleleri bizim edebiyatımızın temel konularından ve zaman zaman temel sorunlarından olagelmıştır. Batılılaşmanın başladığı 1800'lerden başlayarak günümüze kadar çeşitli minvallerde tartışılmış, gah ağırlığından ve anlaşılmasızlığından dem vurulmuş gah yetersizliğinden ve yozlaştığından. Bazı yazarlar ve düşünürler yeni bir edebiyat anlayışı ortaya koyabilmek adına Divan edebiyatına dolayısıyla diline vurmuş, bazıları ise günceli yok sayıp tamamen eski edebiyat içinde kaybolmuş. Bütün bu tartışmalar devam ederken 1980'lerden itibaren teknolojinin Türkiye'ye çok hızlı girişiyle birlikte önce televizyonlar ve bilgisayarlar ardından akıllı telefonlar ile internet ve onların büyüdü dünyası (facebook, twitter, instegram...) kısaca sosyal medya dilimize en büyük darbeyi vurdu. Dil, lodos görmüş kar gibi şıpr şıpr erirken, eriyen karların yol açtığı kaygan ve çamurlu zeminde ayakta kalmaya çalışıyoruz. Bir yandan dil meseleleri üzerine

kafa yoruyor, eleştiriyor, çalışmalar yapıyor, kitaplar yazıyor; sempozyumlar, konferanslar düzenliyoruz ancak irtifa kaybetmeye devam ediyoruz.

Artık gençlerimiz İngilizceleşen bir “Türkçe” ile konuşuyor ve yazıyor. Günün her saatinde arkadaşlarıyla “chat” yapıyor, değişik ortamlarda “surf” yaparak “WEB” sitelerini ziyaret ediyor, buradan “file”lar “download” ediyor, “homepage”leri okuyor ve mesaj bırakıyorlar. Kitle iletişim araçlarında animasyon, doping, check up, data, fast food, holding, medya, mega, rating, self servis, stres, süper, hiper, show v.b kelimeler gözü-

müzün içine baka baka yineleniyor bu da anlam-düşünce düzleminde bulanıklık, belirsizlik ve yabancılaşma yaratıyor. Bakırköy Meydanı'ndan ya da İstikbal Caddesi'nden geçtiğinizde vizesiz yabancı bir şehre girdiğiniz hissine kapılıyorsunuz adeta.

Yıllardan beri devam eden bu kendini küçük ve değersiz görme duygusu nedir? Halbuki dilimiz, güzel Türkçemiz (Bunu öz Türkçeci bir anlayışla söylemiyorum elbette) o kadar zengin ve bir o kadar da bizim ruh iklimlerimizin esintileriyle dolu. Dört kıta, yedi iklimin tüm renklerini taşıyor bağrında.

Mevcut durumu sardüğüm bir büyüğüm şöyle demişti “**Paha biçilmez hazineler üzerinde yayılan inekler gibiyiz.**” ve eklemi-

mişti, “**Geçmişinde büyük olan millet geleceğinde de büyük olur, araya giren kargaşa devirleri ise uzun sürmez.**”

Artık bu mi-

rasa sahip çıkmak zamanıdır. Ez cümle dert çok ancak devası da belli, biz de sizden hemdert olmanızı ve bu uğurda bizimle birlikte yürümenizi murad ediyoruz.

Gayret bizden tevfik ALLAH'tan.



2017
TÜRK DİLİ
YILI

“**Dil, herkesin birer taş eklediği bir yapıdır.**”
Emerson



Anlayış ve bilgiye tercüman olan dildir.

İnsanı aydınlatan açık seçik dilin kıymetini bil.

İnsanı dil kıymetlendirir, insan onunla mutluluk bulur.

İnsanı dil kıymetten düşürür. İnsanın dili yüzünden başı gider.

Yusuf Has Hacip

“Kendi dilini tam bilmeyen başka bir dili de öğrenemez.”

Bernard Shaw

KÂBUS

İstanbul’da yaşamak hele de çocuklarınız varsa çok zor. İnsan, korunaklı bir mahalle arıyor, o da olmazsa bir site içinde yaşamayı arzuluyor. Bu düşünceler içinde iken bir arkadaşımın tavsiyesiyle Gardenya Mahallesi’ndeki Orkide Sitesi’nde bir daire baktık. Apartman son derece şık ve korunaklı idi. Girişte kocaman yazılmış “**Security Güvenlik**” yazısı insana güven veriyordu! Evlerin tam ortasında geniş bir peyzaj alanı vardı. Çift asansörü, kapılarının ve pencerelerinin çok modern bir estetiğe sahip oluşu, akıllı anahtar ve kilit sistemi, balkon ve mutfağın oldukça geniş oluşu, söylemesi ayıp ama banyo ve tuvaletlerde kullanılan fayansların ve klozetlerin şıklığı gibi birçok özelliği bizi cezbetti. Bir hafta içinde taşındık. Eşim mutlu, çocuklar keyifli, ben huzurluydum. Anlayacağınız her şey güzel gidiyordu.

Bir akşam iş dönüşü beni adeta şoka sokan bir manzara ile karşılaştım. Gardenya Mahallesi’ne giriş-çıkışlar yasaklanmıştı. Olanları anlamaya çalışıyordum. Telefonla eşimi aradım ancak hat yoktu. Çocuklarımın telefonunu aradım, onlarda da aynı ölüm sessizliği hakimdi. İletişim kuramıyordum, çıldırmak üzereydim. O sırada girişte bir bekçi ilişti gözüme. Ona yanaştım. Durumu anlamaya çalışıyor, sorular soruyordum. Beni anlamıyor gibiydi. Her sözünden sonra “**Yasak hemşerim yasak!**” diye sert bir tonda cevap veriyordu. Sinirli bir şekilde, girmem lazım, eşim, çocuklarım içeride, dedim. Otomobili göstererek onunla giremezsin, dedi. Hemen kenara park ettim, koşa koşa Orkide Sitesi’nin önüne geldim. Her tarafta dozerler, grayderler çalışıyordu. Güzelim siteyi yıkıyorlardı. Ne peyzaj kalmıştı sağlam ne apartman. Ancak apartmanlarda bir şey dikkatimi çekti. Tüm dairelerin balkonlarını, pencerelerini, mutfaklarını, banyolarını yıkmışlardı ama kapılar ve çatı sapasağlam duruyordu. Bu ne menem iştir, dedim ve bir muhatap aramaya başladım.

“*Dil, bir ulusun aynasıdır.*”
Schiller ”

O hengame içerisinde yöneticiyi gördüm. Sinirle yanına yaklaştım. “Beyefendi, noluyor burada ?” dedim. O benden daha sinirli bir şekilde, bana “beyefendi” diyemezsin diye çıkıştı. İyice afalladım, nevrime döndü. Niye dedim kendime hakim olmaya çalışarak. Çünkü “yasak” dedi. Ya hu ne yasağı, noluyor burada, nereden çıktı bu yıkım. Ağlamaklı bir halde gözlerinin içine bakıyordum artık. İnsafa geldi. Sen duymadın galiba, “Agolalarımızın, başacılarımızın başkalıdır. Alançularımızda alanguvalar otlayacak. Yurdun iki bitim ucunda yerlerini berkiten uluslarımızda ulusallaşma ve yerleşme olacaktır.”

- “Ne diyorsunuz Beyefendi ?” dedim. İçimden de bu kamera şakası olmalı, iyi de böyle şaka mı olur diye geçirirken.
- Efendi, bey, beyefendi yok, yasak!
- Ne yasağı, niye yasak ?
- Bana acımış olmalı ki başladı anladığım dilden anlatmaya.
- Bundan sonra, özyurdumuzda yabancı her sözcük, her nesne, her yapı ya yıkılacak ya da yasaklanacak.
- İyi de Gardenya Mahallesi’ne giriş niye yasak ?
- Çünkü “gardenya” Fransızca, “mahalle”

Arapça

- Ya Orkide Sitesi ?
- “Orkide” Fransızca, “site” Latince.
- Hadi apartmanı, asansörü anladık bunlar yabancı, merdivenleri niye yıktınız?
- O da Farsça!
- Ya pencereler, balkon, mutfak?
- Söyleyeyim, “pencere” Farsça, “balkon” Fransızca, “mutfak” Arapça; banyoyu, tuvaleti, fayansı, klozeti zaten söylemiyorum.
- Sinirden her tarafım titriyordu. Ya hu bu kadar şeyi yıktınız da kapı ile çatı niye duruyor ?
- Eee, kapı “kapu gibi” yerli, çatı da öyle. Son bir gayretle yapılanların mantıksızlığını sorguluyordum.
- Peki, bu makineler, dozer, grayder bunlar da mı yerli ?
- Evet onları da yerleştirdik, biri “kaldıracağı yıkgeç” diğeri “delgeçli kırgeç”!
- Gözlerim karardı, adamın boğazına yapış-verdim. Tam o anda uzaklardan eşimin sesini duyar gibi oldum.
- Bey, bey, yapma, ne yapıyorsun ?
- Ses derinden ve hırıltılı geliyordu. Adamı bu sefer iyice sarsarak, “Eşim nerede, eşime ne yaptınız ?” diye sorarken, suratımın ortasına oturmaçlı bir şamargacı yiyivermemle uyanmam bir oldu.



“Dilim seni dilim dilim dileyim
Başıma geleni senden bileyim,”
Deyim

DİL MUHASARASI

Kız, arkadaşıyla mesajlaşmaktadır. -Kanka, sen cafeye geç ben seni orda bulurum.Şimdi çıkıyorum evden.Bye XOXO

Kız evinin önündeki caddeye çıktığında atın üzerinde oturmuş padişahla karşılaşır.

KIZ -Oha! Sen şimdi ciddi ciddi padişah mısın? Yeminle ben şok.

PADİŞAH -Bre gafil! Sen koskoca cihan padişahına beygire seslenir gibi oha mı dersin?

KIZ -Okay okay relaxla biraz.

PADİŞAH -Ok yaydan çıkınca tutulmaz bir daha, söz de böyledir; tabi bana rastladığın iyi olmuştur elbet , bir padişahla rastlaşmak her insana nasip olmaz.

KIZ -Anlamadım ama boşver ya sen şimdi padişahsın ya ben şimdi seninle selfie çekip de paylaşırsam baya like alırım.

PADİŞAH - Maşaallah sen selefi salihini nerden bilirsin,selefi salihin olan büyüklerimize layık olmak bizim en büyük muradımızdır.

Kız, bu adam ne saçmalıyor der gibisinden bakış atar ancak telefonunu çıkarıp selfie çekmeye başlar. Kız selfie çekerken padişah tuhaf tuhaf bakmaya devam eder.

KIZ -Hadi cheese de.

PADİŞAH -Çiiğ çiğ bu nesil ne kadar çiğ!

KIZ -Bak şimdi bunu sosyal medya fenomeni olarak...

Padişah sözünü keser.

PADİŞAH - Maşaallah kızım , fenni ilimlere medyun olmak güzeldir, ufuk açar , zihni geliştirir.

KIZ -Fenomen diyorum , medya diyoruuuum!

PADİŞAH: -Haklisin yavrum, fena bulmadan Fena fillaha ulaşamaz insan, biz sizlerle medarı iftihar ediyoruz! Kız kafayı yemek üzeredir, - medyaa, ah ah diye bağırır.

PADİŞAH: - Medet Allah! Vah vah! Kızım niye bağırırsın?

KIZ: - Peki baştan anlatıyorum, benim sosyal medyada çok fazla takipçim var.

PADİŞAH -Ne takipçi mi?! ASKERLER! ASKERLER Aynı anda -Buyrun hünkarım

PADİŞAH -Takip ediliyormuşuz tez kılıç kuşanıla gidip tahakkik edile.

KIZ -Ya bir dakika ya. Öyle takipçi değil. Biz arkadaşlarımızla instagram üzerinden paylaşıyoruz bunları.

PADİŞAH - Haklısın kızım siz arkadaşlarınızla dilimizden kültürümüzden iyi intikam alıyorsunuz.

KIZ - İntikam deęiiil instagram.

PADİŞAH- Ben de öyle diyorum insicam , sizin insicamınız bozulmuş

O sırada yönetmen adam gelir.

YÖNETMEN -Ablacım n'apıyorsun ama sen? Sete daldığını hiç mi fark etmiyorsun? Bu kadar mı gerçeklerden ve hayattan kopuksun?

Padişah biraz acıyarak biraz üzülerek düşünceli bir tavırla kıza bakıyordu. Yönetmen padişaha dönerek.

YÖNETMEN - İşte mirim durumun resmi bu , dil insanların evidir , biz hangi evlerde yaşıyoruz???

Kız etrafında olanları anlamasının şokuyla sinirli bir şekilde , ona tebessümle bakan padişaha ve onunla dalga geçen yönetmene bakarak

KIZ -Ya, siz sanki çok şeysiniz. Neydi neydi o sözcüğü de bulamadım aman boşverin işte!

Der ve sokaktan arkasına bakmadan gider.

“Dillerini yitiren uluslar, ulusal bilinçlerini de yitirirler.”

O. Hançerlioğlu

BİR SEVDADIR TÜRKÇE

Sensin şanlı dâvâmız! Şah damarımız; Türkçe!
Maziden istikbale; son kararımız: Türkçe!

İlk ninnisi annemin; babamdan kalan son söz.
Aşk ilanından güzel; Türkçe yazılan her söz.

Ey muhteşem lisanım; ey sultanlar nişânı!
İhtişâmında dehşet; ey haşmetliler şânı!

Kâmussuz nâmus olmaz; konuşmaz sensiz
vicdan.
Bir tek kelimen için; geçeriz serden, candan!

Konuşulduğun her yer; vatandır bizler için.
Duymak için sesini; yanarız için için.

Kazak, Kırgız ve Özbek; marşsız kalırlar sensiz.
Tatar, Yakut ve Uygur; hür mü kalırlar sensiz!

Türkmenlere sevdasin! Aşksın Başkurdistan'a!
Sensin ecdadın sesi; fermansın Lehistan'a!

Vatansız millet olmaz; vatansın Türkistan'a!
Olmaz bayraksız vatan; bayraksın Türkistan'a!

Sensin kimlik mührümüz, bizlere bağla bizi.
Bizi biz yapan iksir; imanla dağla bizi.

Duasın dudaklarda! Harplerde sensin nara!
Senin uğruna Türkçe; gideriz fert fert dara!

Yaşarken nasihatsin; Ölürken vasiyyetsin.
Sen vazgeçilmez sevda! Şeref ve haysiyetsin.

Keşfedip ufukları derlerdin kelimeler
Fethedip gönülleri seslendirdin nağmeler.

Arapça kelimeler, sana geldiler gelin.
Bu eve giren her kız, namustur artık, bilin.

Farsça'dan tamlamalar, sana ettiler hicret.
Seni vatan seçenler, göremez bizden nefret.

Bu nasıl bir lisan ki; cihana sürmüş hüküm!
Çekse de binbir çile, demez ağırdır yüküm!

“Eski” ve “Yeni” Türkçe; bu nasıl bir bölünme!
Düşman mı etti işgal! Dil niçin uğrar zulme!

Türkçe konuştu ecdat; bilmedi Osmanlıca!
Yok öyle ayrı bir dil; bu nasıl kandırmaca!

En yakın dostlarınla, kurmaz oldun irtibat!
Anlamaz artık seni, Bakü, Tebriz, Aşkabat

Sonradan uydurmakla; “öz” Türkçe olmaz ki
söz!

Uydurukça sözlerle, nasıl kanacak bu göz!

Öz dediğin berraktır; köklerden coşup çağlar!
Geçmişiyse kendini, aşk ve imanla bağlar!

Kabile dili değilsin; çadıra dönme Türkçe!
Ey medeniyet dili; küçülüp kalma Türkçe!

Necip Yıldırım

“Türkçe, çok uyumlu bir dildir. Sanırım dünyada bundan uyumlu bir dil yoktur.”

L. Oliver

ATILLA İLHAN'DAN TARİH VE DİL İLE İLGİLİ BİR HATIRA

10

Edebiyatçı, şair ve gazeteci Atilla İlhan Paris'te Türkolog Prof. Carlieri ziyaretindeki bir hatırasını şöyle dile getiriyor:

Üniversite öğrencisi Fransızlarla “takıştık”. Kral 1. François 'nın, uğradığı Cermen yenilgisinden sonra, Kanûni Sultan Süleyman 'dan yardım istediğine inanmıyorlar. Marsilya 'ya iki kalyon gönderdiğine filan! Hele Padişahın, krala yazdığı mektubu, aklımda kaldığı kadarıyla, nakledince, küplere bindiler o zaman.

“- Bir Türkolog bulun da, yüzleşelim!” dedim.

İşte Prof. Carlier , buldukları Türkolog... Sâkin, kendi hâlinde bir zat! Beni kibarca karşıladı, düzgün Türkçeyle “safa geldiniz” dedi. Olayı, Türkçe olarak benden dinledi, gülümsedi. öğrencilere dönüp:

“- Demek inanmıyorsunuz? Bu tarihi bir gerçektir” dedi.

Hayır inanmıyorlardı, o kadar ki, adamcağız kütüphaneden, ciltli kocaman bir kitap çıkarıp göstermek zorunda kaldı. Orada üstelik, padişahın mektubunun, sûreti de var. Hani adama, “Ben ki...” diye başlayıp, bilinmez kaç unvanını sıraladıktan sonra;

“-Sen ki Franşeska eyâletinin beyi François'ın!” dediği!

...

Ben, tam çıkacağım, kolumdan tutuyor. Eğilip, sır söyler gibi, alçak bir sesle:

“- Delikanlı, Türkçeye ne yaptınız?” diye soruyor. Dilimin döndüğünce ona, “Dil Devrimi' ni izâha çalışıyorum, Türkçenin Arapça ve Acemce'nin istilâsına uğradığını, vs.. vs.. vs...”

Meğerse neymiş?..

Atilla İlhan

“Türkçem benim ses bayrağım.,” F. Hüsnu Dağlarca

Beni mütebessim dinlemişti. Susunca, aynı fısıltıya yakın sesle, o söze başladı. Bilmediğim, o zamana kadar işitmediğim şeyler söylüyor:

“Ümmet toplumlarında dil – dolayısıyla kültür- dine göre değiştirmiş. Onca böyle büyük üç adet ümmet toplumu ve sentezi var; birisi, Batı/Hıristiyan toplumu, ikincisi Doğu/Müslüman toplumu; üçüncüsü, daha doğudaki, semavi olmayan dinler topluluğu! Ümmet toplumunda, başat dil, dinin kendini ifade ettiği dil: Batı’da bu, Yunanca/ Latince olarak görünüyor; Osmanlı’da, Arapça/Farsça olması, son derece normal; zira Müslümanlığın ümmet dili, bu iki dil...”

“Batı ülkeleri, Fransa, İtalya ve İspanya, nasıl millet diline geçerken, Yunanca/Latince kökenli birçok kelime, hatta kuralı aldılar kullandırsa; Türkler de, Selçuklu/Osmanlı ümmet sentezinden, millet sentezine geçerken, dillerinde elbette Farsça/Arapça kelimeler bulunacaktır; ve bunda yadırganacak şey yok; ya da asıl yadırganması gereken, “özleştirme” adı altında dilin budanıp kuşa çevrilmesi: Zira böyle yetiştirilen genç kuşakların, ecdadın dilini anlaması imkânsızdır. Bu da, kendi kurdukları (Selçuklu/Osmanlı) medeniyet sentezinden kopmalarına, boşlukta kalmalarına yol açar!..”

Hayret -biraz da dehşetle- dinliyordum; elimde olmaksızın, belki de onu “madara etmek” maksadıyla, sözünü keserek sordum:

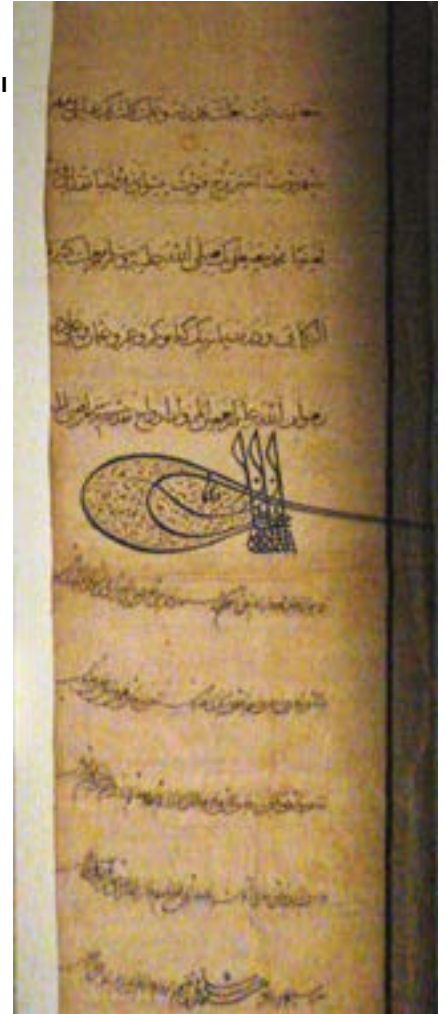
“-Peki, şimdi siz Fransızca’daki Yunan/Latin kökenli kelimeleri atsanız, ne olur?” Cevabı unutulur gibi değildir:

“-Atamayız, çünkü geriye kalsa kalsa, yüz, bilemedin iki yüz kelime kalır. O da konuşmaya yetmez.”

Dönem, Cumhurbaşkanlığı sanat danışmanı Nurullah Bey’in (Ataç) ‘alenen ve resmen’;

“- Yunanca ve Latinceye geçmeliyiz, onlar gibi olmalıyız, onlara benzemeliyiz!” dediği dönem. Bunu söylediğim zaman, Prof. Carlier’den aldığım cevabı, tahmin edebilirsiniz:

“- Biz bunu sömürgelerde uyguladık. Kimliklerini, kişiliklerini yitirdiler!”



“Türkçe, ağızımızda anamızın sütü gibi helal ve güzel olmalıdır.”

Yahya Kemal Beyatlı

MELÂLİ ANLAMAYAN NESLE AŞINA DEĞİLİZ

“ Sık sorulan sorulardan biri şudur: Alfabe değişikliği tahribat mı yaptı yoksa hayatımızı mı kolaylaştırdı ? Bir Türkçe cümleyi Latin harfleriyle ya da Arap harfleriyle yazmamız durumu çok değiştirmiyor aslında. Anlamıyoruz ki, neyle yazarsak yazalım ! Yahya Kemal’in şiirleri Latin harfleriyle yazılı ama günümüzde okumuşlarımız da dâhil olmak üzere, toplumun nereden baksanız yüzde doksanı için bir yabancı dil kadar uzak !

Bizim asıl gözden kaçırdığımız ise tasfiyecilik, yani uyudurma bir Türkçe ortaya konma keyfiyeti. Böyle olunca da, maalesef işin özünden uzaklaşıyoruz. Misal olarak, diyoruz ya hani **“Ketebe Arapça ama mektup benim.”**

E iyi de siz mektup yerine **“betik”** diyecek olursanız, mektep yerine **“okul”**, kâtip yerine **“yazman”** diyecek olursanız, bunu hangi harfle yazarsanız yazınız gelecek nesillere aktaramıyorsunuz. Yani ortada bir şey kalmıyor, ortak dili kaybediyoruz.

Bir programda biri bana :

“Yeni kelimelerle konuşmanızı tercih ederdim.” dedi.

“Stres kelimesini beğenir misiniz?” dedim.

“Evet, yeni olduğu için.” dedi.

E tabi, haklısınız, dedim Türkçeye gireli otuz sene kırk sene olmadı, yeni. Fransızcadan ithal bir kelime...

Bunu kullanmayalım da demiyorum, lazımsa kullanırız.

Önemli değil Türkçe'nin siyakına sibakına sokarız yani Türkçeleştiririz gerektiği yerde kullanırız. Nasıl ki otomobil diyoruz, onu da deriz. Ama bu geldi diye, bakın ;

Gam, gussâ, kasvet, melâl, inkisâr, ızdırap, hü-zün, kahır, yeis, efkâr, tasa, dert, mihnet, elem...

gibi kelimeleri kullanmıyoruz artık. Ve hatta ;

Üzüntü, sıkıntı, kaygı, endûh, küdüret, dilhûn, falan da demiyorum, liste iyice şişmesin diye !...

Şimdi... on beş yirmi kelimeyle böyle bir literatür elimin

altında iken, dedim ona. Beni sadece “stres” kelimesiyle mi kendimi ifadeye davet ediyorsunuz ?

ALLAH aşkına, niyetiniz beni strese sokmak mı ?

Strese girmeye, yani her türlü olumsuz duygu biçimini hep aynı

kelimeyle ifade etmek gibi bir yoksullukta boğulmaya

hiç niyetim yok !”

“**Bizim dilimiz bir imparatorluk dilidir. Her dil imparatorluk dili olamaz. Çünkü her millet imparatorluk kuramaz.**”

Nihat Sami Banarlı

Hayatı İnanç Hoca böyle söylüyor, biz de bıraktığı yerden devam edelim. O zengin Osmanlı Türkçesinin mânâ ve ifade zenginliğini gerçekten kaybetmişiz. Eskiden bir meseleyi on kelime ile ifade edebilirdik, şimdi on meseleyi bir kelimeye sığdırıp ifade etmeye çalışıyoruz. Ardından acaba bu kelime hangi manada kullanıldı diye de düşünmeye başlıyoruz. Aslımızdan o kadar uzaklaşmışız ki kendi dilimizi yeniden tercüme ihtiyacı hissediyoruz. Bu gerçekten acı bir durum.

Yazının sonuna Türk edebiyatının seçkin şairlerin dizelerinden ufak bir seçki hazırladık. Bu dizelerde geçen koyu renkli kelimelerin bugünkü kullanımda karşılığı “stres”. “Stres” e girmeden neler kaybettiğimizi hep beraber görelim.

*Yine **gam** yükünün kervanı geldi
Çekemem bu derdi yavrum bölek seninle

***Izdirabın** sonu yok sanma, bu alem de geçer
Ömr-i fani gibidir, gün de geçer, dem de geçer

*Devri sadi de geçer, **gussa**-i matem de geçer
Gece gündüz yok olur, an-ı dem adem de geçer

*Ah bu nisan yağmurları
Hüznünü kaybetmiş çocuklar gibi şaşkın
Yağıp bitiyor

***Kasvet** yüreğimi; ikametgah kılmış
İkame duygular koyuyor kabıma
Dağılsın **kasvetim**, **dert**lerim tükensin
Ter u taze fidanlarda umutlarım yeşersin

*Kağıttanmış **kederi** kelimelerin
Boşluğun acısı cümleden ince
Yağmurun **kederi** mırıldandığı şeyler
Ahşap hanesine bir yetim düşünce

*Kamu bimarına canan devâyı **dert** eder
ihsan
Niçin kılmaz bana derman beni bimâr sanmaz mı

***Mihnetle** geçen ömrüme bir pembe şafak-sın
Ufkumda güneşler gibi açtın açacaksın

*Gitme ey yolcu, beraber oturup ağlaşalım
Elemim bir yüreğin kârı değil paylaşalım

***Efkârlı**yım yine bugün
Gurbet elde akşam oldu

*Ayrılısak **kahır** olur
Aşkın yükü ağır olur
Dünyam yıkılır başıma
Bir gün bir asır olur

*Dünyanın en uzun **hüznü** yağıyor
Yorgun ve yenilmiş insanlığımızın üstüne
Kar yağıyor ve sen gidiyorsun
Ağlar gibi yürüyerek gidiyorsun

***Melâli** anlamayan nesle aşına değiliz

***Melâli** anlamayan nesle aşına değiliz

***Melâli** anlamayan nesle aşına değiliz



“Dil sürçeceğine, ayak sürçsün daha iyidir.,”
Herbert

DİLİN CÜRMÜ

"Dilin cirmi (hacmi) küçük ,cürmü (suçu) büyüktür." diyor atalarımız."Dilim, seni dilim dilim dileyim."- diyorlar sonra.Ve dille ilgili birçok deyim, atasözü ve özlü söz.İyi de niye ? Niyesine yazının sonunda siz karar verin.Gelin, günümüz neslinin kullandığı ayarsız, köksüz kelimelerin oluşturduğu keşmekeşe ve yeni jargona hep birlikte bir göz atalım.Sokak kültürünün etkisiyle gelişip sosyal medyada palazlanan, nerdeyse yeni bir dil haline gelen kulanımlar maalesef hızla yayılıyor ve en olmadık ağızlara bile yapışıp kalıyor. İşte duyulduğu anda kullananın ağızına naylon hela terliğiyle vurma isteği uyandıran yeni nesil sözler.

"Şapşık,ponçik,pampa,kanka..." : Söylenişinde sevimli durduğu sanılan ve samimiyet göstergesi bu kelimeleri duyunca kan beynime hücum ediyor.Bunları kullananlar ponçiklerinden kan gelene kadar dövüle.

Bi tık : Vara yoğa kullanılan ne idiğü belirsiz bir ölçü birimi.Fena itici. "Birazcık daha" demek istiyorlar sanırım.Bir tık daha iyiydi sanki, bir tık önde vs. Duydukları her şeyi, üzerinde hiç düşünmeden benimseyen ve cılkını çıkararak kullanan bu insancıklar için yapılacak tek şey "yok et" butonuna çift tıklamak.

Adamın dibi : Hakaret mi, övgü mü hâlâ çözemediğim kalıp."Manyak güzel" gibi bir şey olsa gerek. Söylenen de havalara giriyor, mutlu oluyor.Adam kim? Dibin neresi ? Kafamda deli sorular dolaşüyor.



“Türkçe giderse Türkiye gider.,”

Oktay Sinanoğlu

Gideri Olmak : İdare edecek kadar iyi olmak anlamında kullanılan “tiksiniç” kalıp.Hiç yoktan iyidir yerine.Leş erkek muhabbetleri yanı sıra kızların da ağızlarına sakız etmesi üzücü. “ Çok güzel değil ama gideri var...Ay yakışıklı sayılmaz ama gideri var...” Ya hu neyin gideri var ? Tesisatçı söylese anlarım.Lavaboya,klozete... Onca söz arasında bu mu yani ? Kimi zaman da iltifat hatta özgüven sözü ! “Her türlü giderim var.” diyenleri görmek insanın yüzünde acı bir tebessüm sebebi.



Gider yapmak : Posta koymak, kavga girizgahı.Sinirlenmek, ne ara gider yapmak oldu anlamadım gitti.“Senin yaptığın gider ancak hoşuma gider” narasıyla kallavi bir Osmanlı tokadı basıla.

Atarlanmak : Agresifleşmek, diklenmek, boyundan büyük artistlik yapmak. “Ya” lı “ be” li konuşan insanların sıkça başvurduğu laflardan.Arkanız sağlamsa “Senin atarın vasa benim de yatarım yok!” deyip vurun indirin.

Yürümek:Bir nevi kur yapmak.“Sen bana mı yürüyorsun ?” diyerek karşı tarafın duygularına tercüman olanları duydukça nevri dönüyor insanın.Ya hu siz daha “doğru yolda yürü-yemiyorsunuz da güzelim Türkçeye kafa göz dalıyorsunuz.Kırk katır mı, kırk satır mı diye sorula.

Kurulmak : Bir tahtın üzerine tüm ihtişamıyla kurulan bir sultan gelmesin aklınıza. Sevilmeyen, tepki duyulan şahsa saldırmak, kavga etmek maksadıyla ters bir hareketini beklemek manasında kullanılır.“Ben bu adama çok pis kuruldum.” benzeri cümleler duyulduğu anda densizin etini bura bura kurup açık alana salına.

“Kocişko,canişko,babişko,oğliško...” : Ne kadar şirin,ne kadar naif, ne kadar sevgi dolu sözler ! Kibarlıktan kırılıyorz maşallah ! Kocişkocuğum, bana bu kürkü alır mısın ? Ne demek canişkocuğum sen iste canımı vereyim. Canınız çıksın, ALLAH’ınızdan bulun ne diyeyim.

“Dilim, giydirir bana kilim,, Deyim

Ateş etmek : Birinin, bir şeyin güzelliğine vurgu yaparken kullanılıyor.Beğenilen fotoğrafların altına "ateş ediyorsun" lar övgü niyetine yazılıyor.Hatta sonuna silah emoji ekleniyor.Tek tek tespitleri yapıp silah talim tahtası olarak kullanıla.

Abi jilet olmuşsun : Birini övmek maksadıyla kullanılan sözlerden biri de bu.En iyisi bu arkadaşları derhal Müslüm Babacıların arasına bırakalım.Onlar ne yapacaklarını bilir.



Ey adamın dibi sahip çık Türkçene

Gideri var dilinin ama bi tık daha özen göstere

Pampana,kankana,babişkona güvenme yine

Hay maşallah "Uydurukçan"jilet gibi hem de ateş ediyor

Ama Türk Dil Kurumu sana çok pis kuruluyor

Diyorsun ki atara atar,gidere gider,bizim şeklimiz yeter

Lakin bil ki,kültürel erozyon sana yürüyor,ruhun duymaz her şeyin elden gider.

“Dilini kaybeden bir millet, her şeyini kaybetmiş demektir.”
Peyami Safa

VAH DİLİM, DİLİM DİLİM

Televizyon sunucularının konuk terletmek gibi bir takıntıları vardır, sizi kapılarda karşılar, halinizi hatrınızı sorarlar. Lâkin "bir iki üç kayıt" dendi mi tavırları değişir, üstünüze gelmeye başlarlar.

Sanırsın dolunay çıktı, karşınızda kurt adam. Bir kanalda seyretmiştim, hiç unutmam. Sunucu müstehzi bir ifadeyle sordu, "Hayati Bey siz bu eski kelimeleri bilerek mi kullanıyorsunuz acaba?"

Hayati İnanç Hoca, mevzuuna hakim olmanın rahatlığı ile cevapladı "Efendim okuduğum gazetelerden biri Şeyh Galib'e ait ve takriben 210 yaşında, birini de Sultan Fatih kaleme almış. Eğer günümüz Türkçesi ile yazmadılarsa ne yapabilirim? Yok beyitlere yaptığım açıklamayı anlamadıysanız o başka ...

-Yoo hayır, o kısmı son derece açtık ...

-Gelelim sizin kelimelerinize, mesela Fransızca "onare" den devşirme "onur" u ele alalım. Güya, "gurur, kibir, şeref, haysiyet, namus, ıftihar" kelimelerini karşılıyor. Halbuki bir adama şerefli dersiniz iltifat edersiniz, kibirli dersiniz hakaret edersiniz. Peki onurlu dersiniz övdünüz mü, sövdünüz mü? Sahi onur yukarıdakilerden hangisi? Hem hepsi, hem hiçbir!



“Bülbülün çektiği, dili belasıdır.,”

Atasözü

Bu saçmalığa teslim için ne mecburiyetimiz var?

-Ama Hayati Bey, ben doğudan gelenler gitsin demedim ki, batıdan gelenler de gitsin öztürkçe olanlar kalsınlar.

-Peki o zaman söyler misiniz bana. "Bakkaldan somun aldım,peynir koyup sandviç yaptım, balkona oturdum, hanım çay ve su getirdi, beraber afiyetle yedik." cümlesindeki hangi kelime Türkçe?

-Hepsi Türkçe

-Hayır bakkal Arapça, somun Rumca, peynir Farisi, sandviç ve balkon Fransızca, hanım Moğolca, çay ve su Çince, beraber Farsça, afiyet Arapça.Burdaki tek Türkçe kelime ne biliyor musunuz? "Yedik!"

Sunucu yutkunup duruyor. Ne desin ceviz çetin çıktı bu defa.Eh sen penaltıya sebep olursan, adam golünü atar. Otobüslerde görüyoruz delikanlılar "olm, vahş, koctuk" gibi birkaç yüz "tilcik" ile konuşuyor; genç kızlar "hı hı", "ı ıh", "yaani" gibi üç beş hece ile katılıyorlar."Bu Türkçe mi ? Rezalet sefalet diyeceğim dilim varmıyor."

Bundan yüz yıl evvelki telakkiye göre okur yazar dendi mi el sineyi selaseye hakim olan anlaşılır.Yani Tür kçenin yanı sıra Arabi ve Farisi'yi de okuyup anlayanlar.Eğer birine münevver (aydın) deniyorsa bilin ki Latince, Rumca ve Fransızca'ya da vakıftır.El sineyi sitte.Misal Şair Estrar Dede 6 lisan bilirdi,hem

nasıl? Fransızca şiirlerinde aruz kullanacak kadar.Muğlalı Şahidi ise Farsça lügat hazırlıyor baştan aşağı manzum.Bunun yeni yetmelerin dilinde bir adı var "aşmış olmak"

Eğer ana dilin güçlüyse ecnebi lisanı öğrenmek keyiftir ama güçsüzse korku filmi. Birinde hobi, diğerinde fobi. Bakın Fransızca Arabi'den sonra gelen mütakamil lisanlardan biri. Grameri güçlü ve girift,aksanlı,ağdalı,albenili.Parisliler soru edatı kullanmadan da sorar lakin o tonlamayı piyano eşliğinde çalışırlar.Çok eskiye gitmeye gerek yok. 930'lu 40'lı yıllarda bir lise mezunu iki yılda Fransızca'yı öğrenir,kalsikleri tercüme ederdi hatta.

Şimdi biz Fransızcanın yanında sokak dili mesabesinde kalan İngilizceye ömür veriyor yine de öğrenemiyoruz. İki yıl değil 20 yıl, merak değil,ekmek parası, zira adınızdan önce "lisan seviyenizi" soruyorlar.İnternetin, ajansların dili İngilizce, bakkaldan hazır çorba alsan yarısı İngilizce. Etrafımızda İngilizce kurslar kitaplar,tabelalar. Beceremiyoruz ama. Elli senede zekâ seviyemiz mi (şimdi IQ diyorlar) düştü ?

"Hayır. Lisanımız bozuldu. O ana sütü gibi tatlı Türkçemiz komada".

Ezcümle Arabi,Farisi ve Türki eş yumurta üçüzdür. Kardeşleri ayıran zulüm yapar.Şair demiş:

"Eyvah bu baziçede biz yine yandık.

Zira ki ziyan ortada, bilmem ne kazandık ?"



“Bir kimsenin ne söylemesi gerektiğini bilmesi yeterli değildir, nasıl söyleyeceğini de bilmesi gerekir.”

Aristo

YOZLAŞMA!

Dil, milletin gelişiminde pusula görevi gören yegâne unsurdur. Kültürlerin hazinesi olan sözcükler, gelişme yolumuzun en köklü basamaklarıdır.

Gelin görün ki, bu kadim dostumuza yeterince sahip çıkamamanın sancısı dolaşır durur içimde. Canlı yapısını fırsat bilenlerin kamçılarıyla gitgide zayıflayan dilimize sahip çıkmak gibi bir ödevimiz vardır toplumca.

Doksan altı bin sekiz yüz yirmi dokuz kelime arasında bulamadığımız (!) anlamları ne hikmetse diğer dillerden edindiğimiz sözcüklerle ifade ediyoruz sarsılmaz bir inatla. Mağazaların parlak tabelalarını süsleyen yabancı kelimeler; reklam afişlerinde, popüler şarkı sözlerinde, günümüz gençlik jargonunda ve daha sayılabilecek birçok sosyal alanda bir çığ gibi giderek çoğalmakta.

Kitap okuma oranındaki düşüklüğüne okları çeviren bir sorun olması da pek manidar. Neslin giderek mahrum kaldığı sözcükler tozlu sayfaların arasında hatırlanmayı beklerken, özenti bir bilincin malzemeleri olan toplama sözcükler girdap gibi hacmini genişletiyor. Kısaltmalarla başlamıştık törpülemeye, kullanmakla devam ediyoruz bu eziyete, ne yazık!

Sosyal medyanın azizliğine uğrayan dilimiz, “beğen” sözcüğünü bir “like” sözcüğüne takas ettirildi işin en başlarında. Hemen ardından bu akımın devamını yabancı kökenli “nickname”ler sırtlandı. Yabancı dillerden heybemize gizlice katılan sözcükleri kısa sürede bize benimseten sosyal medya, gizliden gizliye kendi sözcüklerimizi aşırıp, üstüne bir de her birini itinayla unutmamıza yol açıyor.

Dilimizin yıllardan beri kurduğu bu otoriteye karşı gerçekleştirilen gizli saldırıyı önlemenin en kestirme yolu, kelimeleri hakkını vererek ve zaten karşılığı varken başka dillerden medet ummadan kullanmaktır zannımca. Arı bir dille sürdürüelim konuşmalarımızı. Heybemizi sıkı sıkıya koruyalım saldırgan parmakların sinsi hamlelerinden. Türkçesi varsa, Türkçesini kullanalım. Araya karışan küçük çakıllar zararsız görünse de, biriktikçe benliğimizin çakıl yığına dönüştüğünü görerek çaresiz bir şaşkınlıkla karşılaşmayalım. Önlemimizi alalım, konuşalım ama Türkçe konuşalım!

Vildan Kaya

“Dilin milli ve zengin olması, milli hissini gelişmesinde başlıca etkindir.”

M. Kemal Atatürk

İMPARATORLUK DİLİ

Türk Dil Kurumunun güncel sözlüğünde yaklaşık 112 bin kelime bulunuyor. Bunun 15 bini yabancı kökenli. Cumhuriyet'in kuruluşundan beri dilimizdeki yabancı kökenli kelimelerin dilden atılmasını savunanlar var. Ancak Türkçe aşığı Nihat Sami Banarlı, imparatorluk kuran milletlerin başka milletlerden kelime alması ve vermesinin doğal olduğunu, saf bir dilin bulunmadığını söylüyor.

Peki, dilimizde hangi dillerden ne kadar kelime var hiç merak ettiniz mi? Sizi fazla merakta bırakmadan bu sorunun cevabını verelim:

Almanca : 98 ,Korece : 1 ,Arapça : 6467 ,Latince : 78 ,Arnavutça : 1 ,Macarca : 9
Bulgarca :19 , Moğolca : 4 ,Ermenice : 24 ,Norveççe : 2 ,Farsça : 1359 ,Fince : 2
Portekizce : 3 ,Rumca : 400 , Fransızca : 5253 , Rusça : 44 , İbranice : 7 ,Slavca :24
İngilizce :485 ,Soğdca :24 ,İspanyolca :33 ,Yunanca :48 ,İtalyanca :89 ,Japonca :9

Yaklaşık 15 bin kelime. Bizden bu kadar. Aşağıda günlük hayatta sıkça kullandığımız bazı kelimeler var. Bunların hangi dilden geldiğini bulmayı size bırakıyoruz. Bakalım kaçını bulabileceksiniz. Kolay gelsin.

*örnek :	*maydanoz :	*fener :
*anahtar :	*köfte :	*lüfer :
*kilit :	*çarşamba :	*çinakop :
*çeyrek :	*şeker :	*levrek :
*Anadolu :	*şeftali :	*palamut :
*pırlanta :	*tarhana :	*filinta :
*şemsiye :	*zengin :	*kuruş :
*harika :	*zehir :	*otopark :
*hububat :	*aferin :	*sosyal :
*lahmacun :	*bahçe :	*televizyon :
*varoş :	*bülbül :	*radyo :
*çete :	*çikolata :	*bürokrasi :
*beleş :	*gazete :	*bisküvi :
*Peygamber :	*banka :	*disiplin :
*efendi :	*çapa :	*roman :
*abluka :	*lokanta :	*kilo :
*kiraz :	*salatalık :	*kolej :
*limon :	*futbol :	*mesaj :
*kundura :	*folklor :	
*fasulye :	*film :	
*fidan :	*kamera :	
*kestane :	*bezelye :	
*marul :	*domates :	

“Aklın güzelliği dil ile, dilin güzelliği söz ile belli olur.”

Mevlana

Kelimeler...

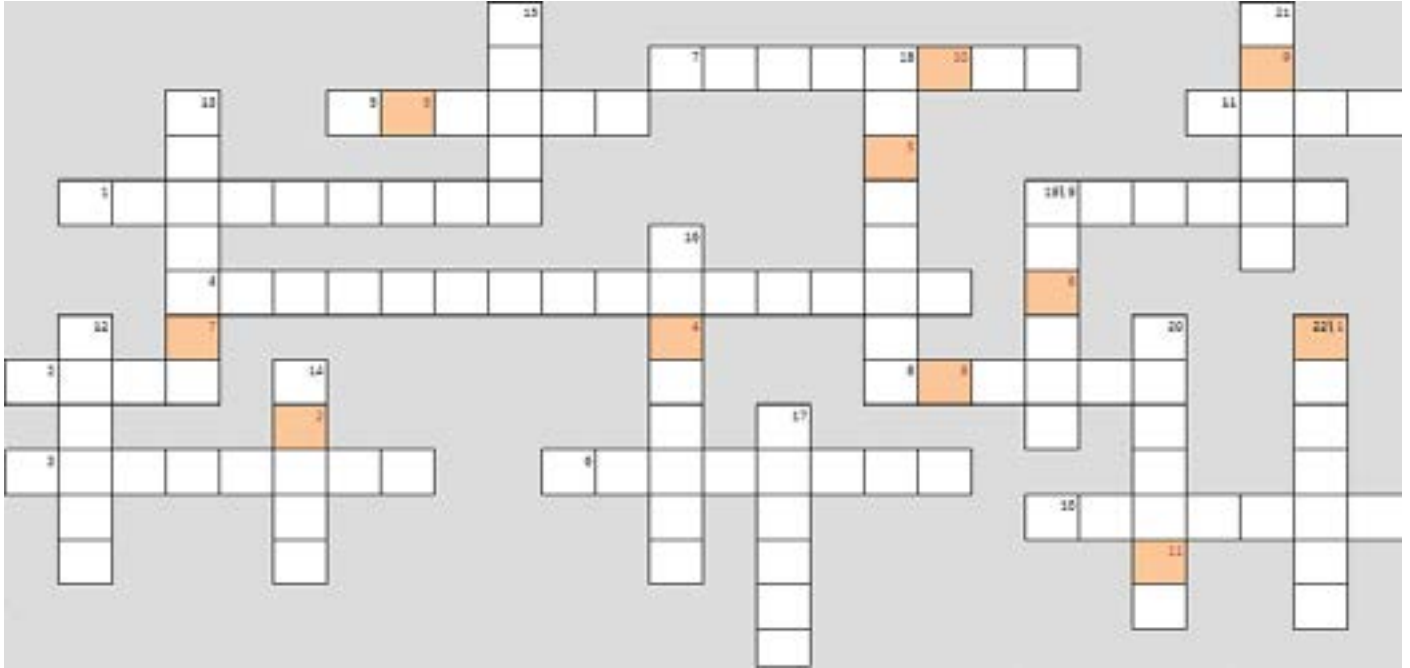
Ah, bizim kelimelerimiz!..

Bu coğrafyanın, bu kültürün, bu medeniyetin kelimeleri...

Son dönemde yalnızlaştırılan, unutulmuş kelimeler... Her unutulmuş kelime ile bir yanımız da azalıyor, eksiliyor farkında mısınız? Hayatımızda azalan sadece kelimeler değil, onlarla beraber bizi biz yapan değerleri de kaybediyoruz maalesef!

Bulmacayı çözdüğünüzde anahtar kelimeye ulaşacaksınız, aslında o anahtar bizim kalbimizin de, medeniyetimizin de, inancımızın da anahtarlarından biri. Ona sahip çıkalım ki bu yer bize yâr olsun. Yâr gülsün artık, ağlarsa ağyâr ağlasın.

Hissikablelvuku, Ehvenişer, Denaet, Meyus, Hasbihal, Cevr, Tahayyül, Girift, Tecessüs, Zevahir, Dilhun, Tahir, Efsunkar, Rayiha, Akıbet, Nedamet, Sıdk, Hodbin, Berceste, Hemdem, Payidar, Müptela



ANAHTAR KELİME

Yatay

1. Kötünün iyisi
2. Zulüm, haksızlık
3. Hayal etme
4. Önsezi, hissetmek
5. İçi kan ağlayan
6. Konuşup dertleşme
7. Güzel seçilmiş, değerli
8. Güzel koku
9. Samimi dost
10. Pişmanlık
11. Doğruluk, doğru söz

Dikey

12. Alçaklık
- 13.. Dış görünüm
14. Üzgün, karamsar
15. Temiz, pak
16. Anlamaya çalışmak
17. İç içe girmiş, karışık
18. Büyülü, etkileyici
19. Kibirli, bencil
20. Ölümsüz, kalıcı
21. Son, nihayet
22. Aşırı düşkün

“Kalp deniz, dil kıyıdır; denizde ne varsa kıyıya o vurur.”

Mevlana

YORUMSUZ!

Nereden

AH BU ŞARKILARIN GÖZÜ KÖROLSUN

Öyle dudak büküp hor gözle bakma
Bırak küçük dağlar yerinde dursun
Çoktan unutturdum ben seni, çoktan
Ah bu şarkıların gözü kör olsun
Güzelsen güzelsin yok mu benzerin
Goncadır ilk hali bütün güllerin
Aklımda kalmazdı yüzün, ellerin
Ah bu şarkıların gözü kör olsun
Bir gülüşün var ki kaş çatar gibi
En sıcak sözlerin ayarlar gibi
Hiç bağlanır mıydım çocuklar gibi
Ah bu şarkıların gözü kör olsun
Sonunda tuz bastım gönül yarama
Nice dağlar koydun nice arama
Seni terkedip de gitmek var ama
Ah bu şarkıların gözü kör olsun

BEKLENEN ŞARKI

Gözlerinin içine başka hayal girmesin
Bana ait çizgiler dikkat et silinmesin
İstersen yum gözlerini tıpkı düşünür gibi
Benden evvel başkası bakıp seni görmesin
Kıskanırdım seni ben kendi gözümden bile
Nasıl verirdim seni birgün yabancı ele
Sana gelen yollarda daima beni bekle
Benden evvel başkası bakıp seni görmesin

BEN GAMLI HAZAN

Ben gamlı hazan, sense bahâr, dinle de vazgeç
Sen kendine kendin gibi bir tâze bahâr seç
Olmaz meleğim böyle bir aşk, bende vakit geç
Sen kendine kendin gibi bir tâze bahâr seç

BİR KIZIL GONCAYA BENZER DUDAĞIN

Bir kızıl goncaya benzer dudağın
Açılan tek gülüşün sen bu bağın
Kurulu kalplere sevda otağın
Kimbilir hangi gönüldür durağın
Her gören göğsüme taksam seni der
Kimi ateş gibi yaktın beni der
Kimi billur bakışından söz eder
Kimbilir hangi gönüldür durağın

Nereye

*Her gün başka başka konu
Ne başı ne de sonu ,söyle gerçek sevgi bu mu ahh
Yaptığına şantaj denir böyle aşka montaj denir
Şantaj ,montaj ,şantaj , montaj

*Yakarimasu takarimasu
O gözler içimi yakarimasu
Beşi bi yerde takarimasu
Bir Japon'a aşık oldum

*Gönül çeşmem kupkuru
Ne zaman yaklaşısam ,tısss
Sana umut bağlanmaz
Seni sevmek faydasız
Taşıma su taşıma su senin aşkın
Yakı yakı yakıyorsun güneş açtın
Gece mece güldürmece neşe saçtın
Taşıma su taşıma su aşkın

*Bak senden ayrılınca
Kalp uykuya dalınca
Aşk gözlerini kapatınca
Ninni de gönlüm ninni
Amor Amor Amor

*Hey zil çaldı mı
Kızlar çıktı mı
Bizim öğretmen
Dalgayı çaktı mı
Seninki Hülya
Benimki Rüya
Ders çıkışında
Okulun kapısında dikil ha
Hey Corç versene borç
Olmaz Maykıl bende de yok
Sinemada film var
Hey sende kaç para var
İşte geliyor kızlar
Bu işte bi iş var
Yarımda çay var ikide maç var
Kahvede kumar moruk paraları sökül ha
Hey Corç versene borç
Olmaz Maykıl bende de yok

“*İnsanlar birbirlerinin sözüne bakarak
birbirlerinin kıymetini ölçerler.,,*”

Dale Carnegie

Dünden

BİR BAHAR AKŞAMI

Bir bahâr akşamı rastladım size
Sevinçli bir telâş içindeydiniz
Derinden bakınca gözlerinize
Neden başınızı öne eğdiniz?
İçimde uyanan eski bir arzu
Dedi ki “yıllardır aradığın bu”
Şimdi soruyorum büküp boynumu
Daha önceleri neredeydiniz?

BİR BAKIŞ BAKTIN

Bir bakış baktın kalbimi yaktın
aşkın kemendini boynuma taktın
bahçende gülün kapında kölen
olmaya razıyım sevgilim senin
Canım fedadır senin yoluna
günahların da benim boynuma
çıkalım senle bağdat yoluna
sen bir şahinsin ben de bir serçe
attın kalbime demirden pençe

BİR FİNCAN KAHVE OLSAM

Dün akşam yolda gördüm, seni yıllardan
sonra
Bir yabancı gibiydin, dönüp bakmadın bana
Bunu senden ummazdım, çok kırıldım ben
sana
Bir fincan kahve olsam kırk yıl hatırım vardı
Ömrümü sana verdim, dönüp baksan ne
vardı?
Belki görmem bir daha, seni ömrüm boyunca
Üzülüp ağlar mıydın, öldüğümü duyunca?
Eline ne geçerdi, beni kabre koyunca?
Bir fincan kahve olsam kırk yıl hatırım vardı
Ömrümü sana verdim, dönüp baksan ne
vardı?

BİR DEMET YASEMEN

Bir demet yâsemen aşkımın tek hâtırası
Bitmiyor ayrılık, dinmiyor gönlümün hicrân
yarası
Ağlasam, inlesem silinmez bahtın karası
Bitmiyor ayrılık, dinmiyor gönlümün hicrân
yarası

Bugüne

*Hadi yine iyisin ,iyisin iyisin
Sen işini bilirsin ,bilirsin bilirsin
Deli dolu birisin ,birisin birisin
Reçeteni ister misin
Muck ! İster misin

*Aşk bu,
Kızıl Ötesi,
Yaralı müzesi,
Hareket edemem.

Bakkal amca bakkal amca (Ne var)
Yağıyı var mı (Var var)
Uniyi var mı (Var var)
Şekeri var mı (Var var)
Ne duruyorsun (Ne yapayım)
Helva yapsana helva yapsana
Helva yapsana vay vay helva yapsana

*Oysa ben sana bağlanacaktım,
Kalbine, kalbine ev kuracaktım.
Sınırsız hizmet sunacaktım,
Akşama sofrayı kuracaktım.
yüzümden düşen bin parça,
sütün günahı benim yalvartma.
dün gece yine uyuyamayınca,
ben ne yaptım ah ben ne yaptım

*Taş olsan kalbime vursan
Gururla kalbimi açıp çıkartıcam
Eğer ki aldatıyorsan
Seninle Taksim’e çıkıp bağırıcam
Yaşandı derler, suç ve cezası
Kim yakalanmış ki iş kazası
Sen habire poz verme önce söz ver
Çocukluk hatırası

*Kim akıllı kim deli divane
E ben de yürürüm yane yane
Ye o ye
Arabesk pop-caz alaturka
Sırtımda yamalı bir hırka
Yırtık pırtık bluejean
Haydi gidelim parka

“Millet, edebiyatı olan topluluktur.”

Balzac

DİL VE MİLLET

Yerleri ve gökleri yaratan Allah-u Teâlâ, Rum Suresinde, “Göklerin ve yerin yaratılması, dillerinizin ve renklerinizin farklı olması da O’nun delillerinden. Şüphesiz bunda bilenler için elbette ibretler vardır.” buyurmuştur.

Dil, bir milletin kültürünü, milli benliğini ve tarihini koruyup istikbale ulaştıran ve nesilden nesle taşıyan bir vasıta. Milletleri tarih sahnesinde tutan ve milli şuurlarını besleyen, dildir. Her millet, dilini ve kültürünü asırlar boyu ihtimamla yoğurmuştur. Bu bakımdan dil, bir milletin geçmişi ile geleceği arasında köprü görevi gören bir kültür mirasıdır. Bu mirasa sahip çıkmayan milletler, tıpkı koparılan bir çiçek gibi solmaya ve kendi benliğinden uzaklaşmaya başlamıştır.

Başka bir deyişle dil, bir toplumun kendi gelenek ve görenekleri ile inşa ettiği bir kenttir. Ve bu kentteki her bireyin o kente kattığı farklı değerler ve güzellikler vardır. Dil de canlıdır. Biz fani insanlar gibi doğar, büyür ve ölür. Bu ölümlerin bir kısmı sömürge haline gelmekle olurken, bir kısmı da medeniyet değişimleri ve değişim sırasında yapılan inkılaplarla gerçekleşmiştir. Tarihte bunun çok nadir örnekleri vardır. Tahmin üzeredir ki en bariz örneği bir imparatorluk dili olan Osmanlıca’nın Osmanlı Devleti gibi küçülmeye doğru sürüklenmesidir.

Osmanlı ki bu cihanın üç kıtasına hâkim olmuş ve altı asır hüküm sürmüş bir devletti. Dünya medeniyetleri arasında ilk sıralarda yer almaktaydı. Böyle ihtişamlı ve takdire şayan bir devlet olan Osmanlı, fethettiği yerdeki insanların inancına ve diline hiçbir zaman müdahale etmemiştir.

Ancak altı asır boyunca fethedilen her topraktan ve kültürden süzülerek tekevün eden bu dil, batılılaşma serüveni içerisinde, kullanılan alfabenin Latin harflerine çevrilmesiyle maalesef ölü bir dil haline gelmiştir.

Bütün bunların yanında dilimiz, yıldan yıla budanıp durdu. Bu budamalarda dilimizin ve edebiyatımızın geldiği son noktayı şu örnekle açıklayalım:

Selçuk Üniversitesinin yaptığı bir araştırmadan

öğreniyoruz ki Türkiye’deki ders kitaplarında ortalama 5.000 kelime var.

Acaba Avrupa ve Amerika okullarında okuyan çocukların ders kitaplarında kaç kelime yer alıyor. Amerika’da ilköğretim okullarının ders kitaplarında 71.681 kelime var. Almanya’da 70.400 kelime, Japonya’da 44.224 kelime, İtalya’da 30.193 kelime, Suudi Arabistan’da 12.579 kelime ders kitaplarına renk katmış.

Biz çocuklarımızı 5.000 kelimeyle okutuyoruz. Batı dünyası 70.000 kelimeyle... Çocuklarımız da bu 5.000 kelimenin bin kelimesiyle konuşup yazıyorlar. Bin kelimeyle edebiyat mı yapılır? Şiir mi yapılır?

Düşünün bir sabah kalkıyorsunuz kendi dilinizin, kendi kültür ve medeniyetinizin yabancı oluyorsunuz. Kütüphanelerde geçmişinizi ve bugününüzü aydınlatan bir sürü ansiklopedi ve kitap var ama siz hiçbirini okuyamıyorsunuz. O milletin gençleri; ninelerinin, dedelerinin mezar taşlarını okuyamaz hale geliyor. Tahayyül edince bile insan dehşete düşüyor.

Dil ki bir şehri besleyen su kanalı gibidir. Kırım atasözünde de dendiği gibi, “Dilini kaybeden, milletini de kaybeder.”

Bu gün bizim üzerimize düşen ise raflarda bir parmak toz tutmuş olan ilim, irfan hazinelerini alıp öğrenmek ve öğretmektir. Dünümüzle bugünümüz arasındaki köprüyü yeniden inşa etmektir. Böyle muazzam bir dili geçmişin, tarihin tozlu raflarından bugünümüze taşımaktadır.



Asude Zeynep Erbay

“Dil, insanlığın kendisidir ve zihin hayatımız onunla vardır,,

Ahmet Hamdi Tanpınar

BAYIM

İki kelimeyi yan yana getirip de adamakıllı bir cümle kuramıyorum şu sıralar iki kelimeyi bırak,harfleri birleştirip bir sözcük bile oluşturamıyorum bazen. Boğazıma çökmüş koca bir yumru var halbuki.Büyüklüğü saniyelerle yarışan... Yutkunuyorum, geçmiyor ; yok saymaya çalışıyorum ,daha bir acıtıyor bu sefer.

“Yazmak” diyor,paragraf testinin yedinci sorusu.”- Bir kendini gerçekleştirme yoludur.” Bir varoluş çabası yani,difer bir deyişle.Yastık altına saklanmaktan vazgeçmek ve “Bak,ben buradayım!” diye haykırabilmek.Burada bir ben ve o benin fikirleri var,diyebilmek.Korkusuzca ortaya koyabilmek o fikirleri.

“Madem öyle,yazmalıyım o zaman” diyorum. Boğazımdaki o koca yumrunun boyunduruğundan kurtulmak için yazmalıyım.Ağzımdan çıkamayanları kağıt üzerinden özgürlüklerine kavuşturmak için yazmalıyım. Benliğimin varlığını kanıtlayabilmek için yazmalıyım en çok da.

Yazmalıyım ama zihnimin içinde sağ lobundan, sol lobuma köşe kapmaca oynuyor harfler.Yakalarından çekiştirerek tuttuklarımla düzenli bir sıra oluşturmaya başlıyorum.Askeri nizamda dizdiğim harfler oluşturdukları kelimelerin ruhlarını yansıtmaktan aciz.İçimi üşüten bir boşlukla bakıyorlar gözlerimin içine.

“El yarası geçer, dil yarası geçmez.”

Atasözü

Oysa ne fırtınalar kopuyor yüreğimde, bayım. Hissettiklerimi tanımlamaktan yoksun bir dile ve dikenli tellerle sınırlandırılmış bir kelime dağarcığına sahibim. En iyi siz bilirsiniz gerçi, değil mi ? Her şeyden haberdarsınızdır ne de olsa. Konuşmama gerek kalmadan anlarsınız hemen.

Sahi, anlar mısınız gerçekten ? Bir türlü dillendiremediğim yaralarımı -ben yerlerini söylemesem de- sarabilir misiniz ? Üzerleri kurumuş kanlarla kaplı acılarımı iyileştirebilir misiniz ? Ağırıkları altında ezildiğim yüklerden kurtarabilir misiniz ki beni ?

Yalnız ; dile getirilmemesi gereken şeyler vardır bayım, tıpkı el uzatılmaması gereken şeylerin olduğu gibi. Şimdi ortada kimsenin üstlenmediği ve herkesin, bulduğunda karşısındakinin üstüne attığı bir suç kol geziyor. Faili bilinmeyen bir suç.

Devasını nasıl bulabiliriz ki ?

Siz bayım! Siz ve sizin gerçekçi bakış açınızla sarf ettiğiniz sözler, koca bir yumru olup boğazımın orta yerine kuruluyor. Haraç kestikleri söz yaşlarıma geçiş izni vermiyorlar. Siz bayım! Siz ve sizin kelimelerinizin anlamlandığı hayat, dikenli tellerle kuşatıyor kelime dağarcığımı. Sınırladıkları benliğime yaşama izni vermiyorlar.

Şimdi ; başıboş adımlarla, saklambaç oynarken izini kaybettiğim ve oyun bitmesine rağmen bir daha rastlayamadığım eski kelimelerimi arıyorum, hayatın satır aralarında. Bir an önce bulmalıyım onları. Bulmalıyım ki, sizin karşınızda dimdik ayakta durabileyim. Bulmalıyım ki, benliğime ve kelime dağarcığıma uyguladığınız ambargoyu kaldırayım. Çözülün dilimin bağı. Bulmalıyım ki yutkunayım. Ve geçsin boğazıma oturan yumru.

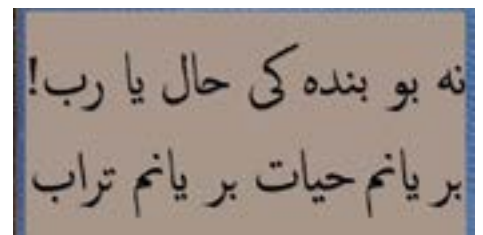
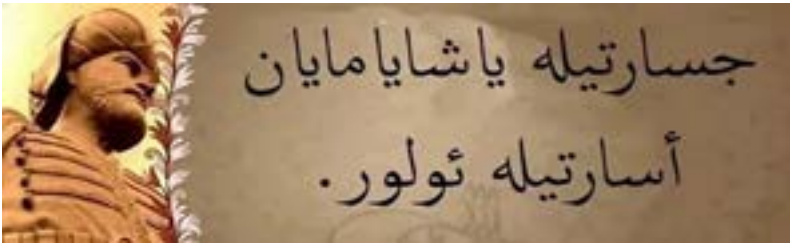
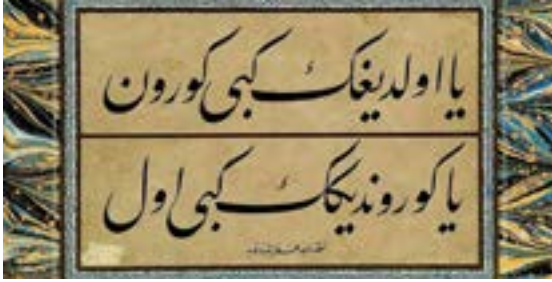
Yüreğimin orta yerine bıraktığınız o kağıt keşiği için teşekkürler.

Bir daha göz göze gelmemek üzere bayım...



“Kamusa uzanmış el, namusa uzanmış demektir.”
Cemil Meriç

OSMANLICA TÜRKÇEDİR



“Dört nala gelip uzak Asya’dan
Akdeniz’e bir kısarak başı gibi uzanan
Bu memleket bizim,”

Nazım Hikmet

DİLİMİZ ŞİİR, KİMLİĞİMİZ ŞİİR

ışkıng kıldı şeydâ mini cümle âlem bildi mini
kayğum sin sin tüni küni minge sin ok kirek sin
âlimlerge kitâb kirek sûfilerge mescid kirek
mecnûnlarğa leylâ kirek minge sin ok kirek sin

Ahmet Yesevi

Yunus Emre

Aşkın pazarında canlar satılır
Satarım canımı alan bulunmaz
Yunus öldü deyu selan verirler
Ölen beden imiş, aşıklar ölmez

Naçar Karac’oğlan naçar
Pençe urup göğsün açar
Kara gündür gelir geçer
Gamlanma gönül gamlanma

Karacaoğlan

Aşık Paşa

Benden mi bana bu elem
Aşktan mı yoksa derd ü gam
Bunca bela cevr ü sitem
Bilsem nedendir bilmezem

Cihanı hiçe satmaktır adı aşk
Döküp varlığı gitmektir adı aşk
Elinde sükkeri ayruğa sunup
Ağuyu kendi yutmaktır adı aşk

Eşrefoğlu Rumi

Ali Şir Nevai

Bahâr boldu vü gül meyli kalmadı könlüm
Açıldı gonce vü likin açılmadı könlüm

Yâ Rab bela-yı aşk ile kıl âşîna beni
Bir dem bela-yı aşktan kılma cüdâ beni
Az eyleme inayetini ehl-i dertten
Yani ki çoh belâlara kıl müptelâ beni

Fuzuli

Nedim

Haddeden geçmiş nezâket yâl ü bâl olmuş sana
Mey süzölmüş şişeden ruhsar-ı âl olmuş sana
Bûy-i gül taktîr olunmuş nâzın işlenmiş ucu
Biri olmuş hoy birisi dest-mâl olmuş sana

Sakın terk-i edebden, kûy-i mahbûb-i Hudâ’dır bu!
Nazargâh-i ilâhîdir, Makâm-ı Mustafâ’dır bu.
Habîb-i Kibriyânın hâb-gâhıdır fazîletde,
Tefevvuk-kerde-i arş-ı cenâb-ı Kibriyâ’dır bu.

Nabi

“*Bizi sen sevgisiz, susuz, havasız ve vatansız bırakma Allah'ım.,,*”

Arif Nihat Asya

Amalimiz afkarımız ikbal-i vatandır
Ser-haddimize kal'e bizim hâk-i bedendir
Osmanlılarız ziynetimiz kanlı kefendir
Gavgaada şehadetle bütün kâm alırsız biz
Osmanlılarız can veririz nâm alırsız biz

Namık Kemal

R.Mahmut Ekrem

Gül hazîn... sünbül perîşan...Bâğzârın şevki yok..
Derdnâk olmuş hezâr-ı nağmekârın şevki yok..

Bir beyaz lerze, bir dumanlı uçuş;
Eşini gaib eyleyen bir kuş gibi kar
Geçen eyyâm-ı nevbahârı arar..

Cenap Şahabettin

Mehmet Akif Ersoy

Baksana kim boynu bükük ağlayan?
Hakk-ı hayâtın senin ey müslüman!
Kurtar o bîçâreyi Allâh için,
Artık ölüm uykularından uyan

Senelerden beri ru'yada görüp özlediğim
Cedlerin mağfiret iklimine girmiş gibiyim.
Dili bir, gönlü bir, imanı bir insan yığını
Görüyor varlığının bir yere toplandığını;
Büyük Allah'ı anarken bir ağızdan herkes
Nice bin dalgalı Tekbir oluyor tek bir ses;

Yahya Kemal

Necip Fazıl

Ana gibi yar olmaz, İstanbul gibi diyar;
Güleni şöyle dursun, ağlayanı bahtiyar..
Gecesi sünbül kokan Türkçesi bülbül kokan,
İstanbul, İstanbul...

Ne içindeyim zamanın,
Ne de büsbütün dışında;
Yekpare, geniş bir anın
Parçalanmaz akışında

A. Hamdi Tanpınar

Erdem Beyazıt

Bir yol buldum öteye geçerek gözlerinden
İşte yeni bir dünya peygamber sözlerinden
Ölüm bize ne uzak bize ne yakın ölüm
Ölümsüzlüğü tattık bize ne yapsın ölüm

“Bir olalım, iri olalım, diri olalım.”
Hacı Bektaş Veli

BULMACANIN CEVAPLARI



İMPARATORLUK DİLİ

örnek : Ermenice
*anahtar : Rumca
*kilit : Rumca
*çeyrek : Farsça
*Anadolu : Yunanca
*pırlanta : İtalyanca
*şemsiye : Arapça
*harika : Arapça
*hububat : Arapça
*lahmacun : Arapça
*varoş : Macarca
*çete : Arnavutça
*beleş : Arapça
*Peygamber : Farsça
*efendi : Yunanca
*abluka : İtalyanca
*kiraz : Yunanca
*limon : Yunanca
*kundura : Yunanca
*fasulye : Yunanca
*fidan : Yunanca
*kestane : Yunanca
*marul : Yunanca
*maydanoz : Yunanca

*köfte : Farsça
*çarşamba : Farsça
*şeker : Farsça
*şeftali : Farsça
*tarhana : Farsça
*zengin : Farsça
*zehir : Farsça
*aferin : Farsça
*bahçe : Farsça
*bülbül : Farsça
*çikolata : İtalyanca
*gazete : İtalyanca
*banka : İtalyanca
*çapa : İtalyanca
*lokanta : İtalyanca
*salatalık : İtalyanca
*futbol : İngilizce
*folklor : İngilizce
*film : İngilizce
*kamera : İngilizce
*bezelye : Rumca
*domates : Rumca
*fener : Rumca
*lüfer : Rumca

*çinakop : Rumca
*levrek : Rumca
*palamut : Rumca
*filinta : Almanca
*kuruş : Almanca
*otopark : Almanca
*sosyal : Fransızca
*televizyon : Fransızca
*radyo : Fransızca
*bürokrasi : Fransızca
*bisküvi : Fransızca
*disiplin : Fransızca
*roman : Fransızca
*kilo : Fransızca
*kolej : Fransızca
*mesaj : Fransızca

**Ey Türk ulusu!
Üstte gök çökmedikçe
Altta yer denizi delinmedikçe
İlini, töreni kim bozabilir?**

Bilge Kağan



2017 TÜRK DİLİ YILI
Dilimiz Kimliğimizdir

Keleci bilen kişinin yüzünü ağ ede bir söz,
Sözü pişirip diyenin işini sağ ede bir söz

Söz ola kese savaşı, söz ola bitire başı,
Söz ola ağılı aşu bal ile yağ ede bir söz.

Kelecilerin pişirgil yaramazını şeşirgil,
Sözün us ile düşürgil, demegil çağ ede bir söz.

Gel ahi ey şehriyari sözümüzü dinle bari,
Hezar gevher ve dinarı kara toprağ ede bir söz.

Kişi bile söz demini, demeye sözün kemini,
Bu cihan cehennemini sekiz uçmağ ede bir söz,

Yüri yürü yolun ile, gafil olma bilin ile,
Key sakın ki dilin ile, canına dağ ede bir söz.

Yunus imdi söz yatından, söyle sözü gayetinden,
Key sakın o şeh katından seni ırağ ede bir söz.

Yunus Emre